

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นอันมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนทั้งความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อคมนาคม ทำให้ประเทศต่างๆ มีความใกล้ชิดกัน ต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อ ในการติดต่อสื่อสารในด้านต่างๆ ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญและแพร่หลายที่สุด (สุมิตรา อังวัฒนะกุล, 2537) สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ จึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษขึ้นในโรงเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยในปัจจุบันอาจสรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าวิชาภาษาอังกฤษจะเป็นเพียงวิชาเลือกของกลุ่มสาระการเรียนรู้พิเศษ ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)ก็ตาม แต่บทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษต่อการดำรงชีวิตและค่านิยมของสังคม มีแนวโน้มว่าจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น (แรมสมร อยู่สถาพร, 2539) จากความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าว จึงมีจุดเน้นในการมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ตามวัยและศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามความคาดหวังของหลักสูตร โดยในการจัดกระบวนการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงจุดเน้นของหลักสูตรดังนี้คือ

1. จัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการ
2. การส่งเสริมให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตร
3. เน้นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน

จากสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจนัก ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้เรียนในสิ่งที่ไกลตัว และไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิต ดังนั้นหลักสูตรภาษาอังกฤษพุทธศักราช 2539 จึงได้เปิดโอกาสให้จัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนได้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม

(ศิริพร บุญญานันท์, 2536) สำหรับหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าว ว่าหลักสูตรท้องถิ่น เป็นมวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นจัดให้ แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ นอกจากนี้วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้ กล่าวถึงหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า คือ การนำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ ชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สาระการเรียนจะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่นมากขึ้น ไม่ใช่ การเรียนแบบรู้ไว้ใช้ว่า แต่เป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิต

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสังกัด อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความ จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ความหลักการของหลักสูตรนั้น หลักสูตรที่สร้างขึ้นจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับ สภาพปัญหาและสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ โดยเหตุนี้หากหลักสูตรที่สร้าง ขึ้นมีจุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ ก็ย่อมจะสามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของสังคมได้มากที่สุด
2. ในการพัฒนาหลักสูตรได้มีการยอมรับความสำคัญของผู้ใช้หลักสูตรเป็นอย่างมาก และ ได้มีการยอมรับว่าสมควรจะให้ผู้ใช้หลักสูตรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย ในทางปฏิบัติ ถ้าหากหลักสูตรได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ได้ในระดับชุมชนที่ไม่กว้างนัก ก็ย่อมจะสามารถเปิด โอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตร ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้

ส่วน วิจิตร ไชยศิลป์ (2532) ได้สรุปถึงเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งสนองความต้องการของ สังคมที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ
2. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตร มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
3. เป็นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม
4. หลักสูตรแม่บทมีลักษณะกว้างทั้งด้านเนื้อหาสาระ จุดมุ่งหมายและกิจกรรม แต่ยังไม่ สามารถประมวลสาระของความรู้ของสภาพท้องถิ่นให้รายละเอียดทั้งหมดได้ ท้องถิ่นจึงควร ดำเนินการปรับหรือขยายให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นได้
5. เป็นการพัฒนาหลักสูตรแม่บทให้เอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ให้มากที่สุด

สำหรับวิธีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นมีวิธีการดำเนินการได้ 5 ลักษณะ คือ

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา และคาบเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท
2. ปรับรายละเอียดของเนื้อหา ต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ หัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหาและคาบเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไป
3. จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมจากที่มีปรากฏในหลักสูตร
4. ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม
5. จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ (กรมวิชาการ, 2536)

แต่ในทางปฏิบัติผู้สอนไม่ค่อยมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากนัก ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยวราภรณ์ บางเตียง (2534) ซึ่งพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดทักษะในการพัฒนาหลักสูตรและแหล่งความรู้ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริชัย อนันตผล (2534) พบว่าปัญหาในด้านต่างๆ ที่พบในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนใหญ่ขาดเอกสารที่เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนงานวิจัยของอุตสาห์ พาสกุล (2531) พบว่าปัญหาและอุปสรรคของครูในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นคือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรส่วนกลาง ในขณะที่เดิวก่อนก็ไม่รู้จักความต้องการ ความจำเป็นของท้องถิ่นดีพอ จะเห็นได้ว่านักเรียนไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้ เพราะไม่สอดคล้องกับสภาพจริงของท้องถิ่น

ในหลักสูตรภาษาอังกฤษพุทธศักราช 2539 ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม และพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ มีการกำหนดโครงสร้างทางไวยากรณ์และคลังคำสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับ การกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐาน เพื่อสามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้

มาตรฐานในระดับใกล้เคียงกัน ในทางปฏิบัติผู้ใช้หลักสูตรสามารถเพิ่ม คัดแปลง และปรับปรุง เนื้อหาต่างๆ ของหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นได้ในทุกกลุ่มประสบการณ์ ฉะนั้น วิชาภาษาอังกฤษซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ จึงสามารถทำได้เช่นกัน

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษตามหลักสูตรกลางในระดับประถมศึกษา เป็น ภาษาอังกฤษระดับต้น จำแนกได้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level) กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตลอดปีการศึกษา เป็นการเรียนการสอนเพื่อสร้าง พื้นฐานการเรียนรู้ภาษาตามแนวธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเรียนที่เน้นความสามารถด้านการฟังและพูด เป็นเบื้องต้น โดยใช้ภาษาในระดับพื้นฐานง่ายๆ ในการเข้าสู่สังคมและการสื่อความ ผู้เรียนเรียนรู้ คำนามที่เกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของที่อยู่ใกล้ตัวและคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนไหวต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษในระดับต้น

2. ระดับอ่านออกเขียนได้ (Literacy Level) กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ตลอดปีการศึกษา เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเริ่มเรียนรู้ระบบการเขียนและการ สะกดคำภาษาอังกฤษที่ฟังพูดได้แล้วในระดับเตรียมความพร้อม โดยเริ่มพัฒนาความสามารถใน การอ่านและการเขียนรวมทั้งฝึกหัดคัดลายมือและเขียนตอบคำถาม ซึ่งใช้ภาษาในระดับพื้นฐานใน การเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรมและในการสื่อความได้ถูกต้องตามหลักภาษา โดยเรียนรู้คำนาม เกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของและคำกริยาแสดงลักษณะอาการของสิ่งเหล่านี้โดยขยายวงคำศัพท์ เพิ่มขึ้นตามความเหมาะสม

3. ระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น (Beginner Fundamental Level) ประกอบด้วย ภาษาอังกฤษหลัก 1 - 4 กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ตลอดปีการศึกษา เน้น การใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษาและถูกต้องตามมารยาททางสังคมของการใช้ภาษา โดยมี การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียน พัฒนาความสามารถในการสื่อสารตาม สถานการณ์จริง เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้น โดยขยายวงคำศัพท์กว้างออกไปจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและ คำศัพท์ที่เป็นนามธรรม

สำหรับคลังคำของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษหลัก 1 - 4 คำไวชากรณ์ที่ปรากฏใน โครงสร้างไวชากรณ์ระดับนี้ เป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวกับสิ่งที่ใกล้ตัว วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของ ผู้เรียน เป็นเรื่องที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นได้ เพราะคำศัพท์เหล่านั้นเป็นคำศัพท์ ที่มีใช้แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งระดับการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่นคือ ระดับมาตรฐานพื้นฐานคอนคั้น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนภาษาในระดับที่ 3 เพราะเป็นระดับที่มีการติดต่อสื่อสารที่สมบูรณ์ทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้คำศัพท์มากพอที่จะได้รับการเพิ่มพูนคำศัพท์จากเดิม จึงเหมาะที่จะพัฒนาหลักสูตรในระดับนี้ เพราะคำศัพท์ของท้องถิ่นเป็นคำศัพท์เฉพาะ ซึ่งจะยากเกินไปสำหรับนักเรียนในระดับเตรียมความพร้อมและระดับอ่านออกเขียนได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานพื้นฐานคอนคั้นในจังหวัดขอนแก่น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของจังหวัดขอนแก่นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นกำหนดไว้ อีกทั้งจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับการกำหนดให้เป็น 1 ใน 9 จังหวัดอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 มีความเป็นศูนย์กลางในการบริหารราชการและศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ซึ่งจะทำให้จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าสินค้าอุปโภคและบริโภคของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแถบอินโดจีน โดยมีผลทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้จำนวนผู้เดินทางเข้ามาปฏิบัติการกิจในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มมากขึ้น กลุ่มอาชีพหลากหลายขึ้น ทั้งที่เป็นนักวิชาการ นักธุรกิจ นักบริหาร นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (สำนักงานจังหวัดขอนแก่น, 2539) เพราะฉะนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาสำคัญสำหรับการติดต่อสื่อสาร หากผู้เรียนได้ทราบคำศัพท์ที่มีใช้ในท้องถิ่นและเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษก็ย่อมจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองและสิ่งที่น่าสนใจต่างๆ มากมาย หากนักเรียนมีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ท้องถิ่นและเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษทางด้านวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย อาหาร พืช สัตว์ ผลไม้ สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน อาหารพื้นบ้าน อาชีพที่พบเห็นในท้องถิ่น สถานที่ที่น่าสนใจและเทศกาลสำคัญของจังหวัดขอนแก่น ทำให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองและเกิดความรัก ความผูกพันในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น อีกทั้งนักเรียนสามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ โดยสื่อสารให้ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามายังจังหวัดขอนแก่นเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านและสิ่งที่น่าสนใจต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งจะมีผลทำให้ชาวต่างประเทศเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อจังหวัดขอนแก่นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านในด้านต่างๆ อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมายมากยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนได้เรียนในเรื่องที่ใกล้ตัวซึ่งนักเรียนรู้จักและ

คณาจารย์และนักเรียนสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ได้จริงในชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น โดยการพัฒนาหลักสูตร 6 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 สำรวจข้อมูลพื้นฐาน เพื่อหาคำศัพท์ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีโอกาสพบเห็นและได้ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน แล้วนำไปให้ชาวต่างประเทศตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของคำศัพท์ที่ใช้เป็นภาษาอังกฤษ ขั้นที่ 2 สร้างหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำคำศัพท์ที่ได้มาสร้างเนื้อหา ตั้งวัตถุประสงค์ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับสื่อประกอบการเรียนการสอน และกำหนดวิธีวัดและประเมินผลให้เหมาะสม ขั้นที่ 3 ประเมินความสมบูรณ์ของหลักสูตรจากแบบประเมิน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและเป็นแนวทางที่จะทำให้หลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ขั้นที่ 4 ปรับปรุงหลักสูตร โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรมาปรับเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขั้นที่ 5 นำหลักสูตรไปทดลองใช้ และขั้นที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เมื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการแล้วจึงนำหลักสูตรท้องถิ่นที่ได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและนำผลการใช้หลักสูตรที่ได้มาปรับหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ ในหมวดคำนาม คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ คำกริยา คำสรรพนาม และคำแสดงการถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป็ด(ท่าบึงประชาสงเคราะห์) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2540 จำนวน 50 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลในขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่

2.1 นักวิชาการท้องถิ่น จำนวน 6 คน ได้แก่

ก. อาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น 2 คน

ข. อาจารย์ประจำศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น 1 คน

ก. เจ้าหน้าที่สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอีสาน 1 คน

ง. ศึกษานิเทศก์ 2 คน

2.2 ชาวต่างประเทศเจ้าของภาษาที่ทำงานในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 2 คน

2.3 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 108 คน

3. หลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นโดยยึดโครงสร้างประโยคและเนื้อหาจากหนังสือ English Is Fun Book IV ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาในหมวดคำนาม คำคุณศัพท์ คำกริยา วิเศษณ์ คำกริยา คำสรรพนามและคำแสดงการถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดขอนแก่นเท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การปรับหลักสูตรแม่บทเพื่อใช้ในพื้นที่เฉพาะเขต โดยการเพิ่มหรือลดเนื้อหาสาระ รวมถึงการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรแม่บท ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้มีความหมายต่อผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเน้นหลักการให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง การปรับหลักสูตรแม่บทของส่วนกลางที่สร้างโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นโดยยึดตามความหมายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนในจังหวัดขอนแก่น โดยการนำศัพท์หรือเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นมาเพิ่มเนื้อหาโดยยึดโครงสร้างเนื้อหาในคลังคำและรูปประโยคตามหลักสูตรแม่บท ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 6 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ท้องถิ่นเห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบเห็นและได้ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน การสร้างหลักสูตร ประเมินความสมบูรณ์ของหลักสูตร ปรับหลักสูตร ทดลองใช้หลักสูตร และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

เอกสารหลักสูตร หมายถึง เอกสารข้อกำหนดเกี่ยวกับมวลประสบการณ์ที่เขียนขึ้น
 อย่างเป็นทางการ สำหรับเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 ขอนแก่น ประกอบด้วย หลักการและจุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ เนื้อหา แนวการจัดการเรียน
 การสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ เอกสารที่ใช้ประกอบหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษา
 อังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดขอนแก่น ในงานวิจัยนี้จะหมายถึง คู่มือครู จำนวน 7 บทเรียน คือบทที่ 9 - 15
 แผนการสอน จำนวน 25 แผน และแบบทดสอบประจำบทเรียน 7 บท

ท้องถิ่น หมายถึง คนและขอบเขตพื้นที่เฉพาะที่ใดที่หนึ่ง ในที่นี้หมายถึงคนและ
 ขอบเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นทั้งในและนอกเขตอำเภอเมือง

นักวิชาการท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมอีสานหรือ
 ภาษาถิ่น ทำงานอยู่ในจังหวัดขอนแก่นอย่างน้อย 5 ปี และใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ใน
 งานวิจัยนี้จะหมายถึง อาจารย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น 2 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน อาจารย์
 ประจำศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น 1 คน และเจ้าหน้าที่สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอีสาน
 1 คน

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอนอยู่ในจังหวัด
 ขอนแก่นอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน และทำหน้าที่สอนในระดับ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 ขอนแก่น

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2540

คำศัพท์ท้องถิ่น หมายถึง คำภาษาถิ่นที่ใช้ในจังหวัดขอนแก่นซึ่งปรับเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษแล้ว มีทั้งคำนาม คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ คำกริยา คำสรรพนามและคำแสดงการถาม โดยความเห็นชอบจากชาวต่างประเทศเจ้าของภาษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและการเลือกตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้ให้ข้อมูลในชั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นพื้นฐาน

1.1 นักวิชาการท้องถิ่น ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้สอนเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมหรือภาษาอีสาน จำนวน 2 คน อาจารย์ประจำศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอีสาน จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน

1.2 ชาวต่างประเทศที่เป็นชาวอเมริกันและเคยอยู่เมืองไทยหรืออีสานอย่างน้อย 2 ปี จำนวน 2 คน

1.3 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 108 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน(Multi - stage Sampling) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

ก. กลุ่มครูที่สอนโรงเรียนในอำเภอเมือง จำนวน 16 คน

ข. กลุ่มครูที่สอนโรงเรียนนอกอำเภอเมือง จำนวน 92 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป็ด(ทำบึงประชาสงเคราะห์) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 50 คน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน ดังนี้

2.1 เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

2.2 เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและคณะครูสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการ

วิจัย

2.3 เป็นโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 60 - 69

2.4 การจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับจัดนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง กลาง ต่ำ คละกันในห้อง

ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร

1. ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของจังหวัดขอนแก่นและตัวผู้เรียนเกี่ยวกับจิตวิทยา พัฒนาการและความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา แหล่งข้อมูลได้แก่ หนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการอ่านศึกษาค้นคว้า สรุป และจดบันทึกรวบรวมข้อมูล

2. ข้อมูลเกี่ยวกับคำศัพท์และเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีโอกาสพบเห็นและใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน แหล่งข้อมูลได้แก่ พจนานุกรมภาษาอีสาน หนังสือและเอกสารที่เขียนเกี่ยวกับจังหวัดขอนแก่น นักวิชาการในท้องถิ่น และครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดขอนแก่น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำการวิจัย คำศัพท์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักวิชาการและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนำรายการคำศัพท์ที่ได้ไปให้ชาวต่างประเทศเจ้าของภาษาพิจารณาถึงความเหมาะสมของคำศัพท์ในภาษาอังกฤษ และรวบรวมข้อมูลโดยการอ่านศึกษาค้นคว้า สรุปและจดบันทึก

3. ข้อมูลด้านหลักสูตร เนื้อหา โครงสร้างอัตราเวลาเรียน และการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ แหล่งข้อมูลได้แก่ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 หนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาด้านจุดประสงค์ เนื้อหาดังคำและไวยากรณ์ แนวการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างอัตราเวลาเรียน และการวัดผลประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร

2.1 เอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ภาษาอังกฤษ จุดประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอน สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

2.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย แผนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 25 แผน คู่มือครูประกอบบทเรียน จำนวน 7 บท และแบบทดสอบประจำบทเรียน 7 บท

การสร้างหลักสูตรโดยนำข้อมูลพื้นฐานซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาปรับสร้างเป็นเนื้อหาและเรื่องราวต่างๆ โดยยึดโครงสร้างเนื้อหาและรูปประโยคจากหนังสือ English Is Fun

Book IV บทที่ 9 - 15 จำนวน 7 บท ปรับจุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ
ประกอบการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความสมบูรณ์ของหลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพหรือความเหมาะสมของหลักสูตร เอกสารประกอบ
หลักสูตร โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพหรือความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้
หลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร

การปรับปรุงหลักสูตร โดยการนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินความ
สมบูรณ์ของหลักสูตรมาปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองใช้หลักสูตร

5.1 เตรียมการสอน

วางแผนการทดลองใช้หลักสูตร โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างเจาะจงเลือก
โรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนบ้านผือ (ส่วศศิราชฎร์วิทยา) ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก
โรงเรียน ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
2. เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและคณะครูสนับสนุนและเห็นความสำคัญของ

การวิจัย

3. เป็นโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับ
ปานกลาง คือร้อยละ 60 - 69
4. การจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้นนักเรียนที่มีความสามารถในการ
เรียนสูง กลาง ต่ำ คละกันในห้อง

5.2 ทดลองใช้หลักสูตร สุ่มเลือกเนื้อหาในบทเรียนเพื่อใช้ทดลองสอนโดยการ
จับสลาก จำนวน 1 บท ซึ่งมีแผนการสอนจำนวน 3 แผน

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาปรับปรุงเอกสารหลักสูตรและเอกสาร
ประกอบหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

การนำหลักสูตรไปใช้

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น คือ โรงเรียนบ้านเป็ด (ท่าบึงประชาสงเคราะห์) และจับสลากเพื่อเลือกห้องเรียนในการทดลองสอนจำนวน 1 ห้อง

สุ่มเลือกเนื้อหาในบทเรียนเพื่อใช้ทดลองเก็บข้อมูล โดยการจับสลากเลือกเนื้อหาเพื่อสอน 3 บทเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน คือ แบบสำรวจความต้องการการใช้คำภาษาถิ่นของท้องถิ่น โดยการสร้างเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสำรวจคำภาษาถิ่นขอนแก่น

ฉบับที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นของท้องถิ่นเกี่ยวกับคำที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบเห็นและได้ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาและรวบรวมความรู้จากหนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและพจนานุกรมภาษาไทยอีสาน

1.2 กำหนดหัวข้อที่ต้องการสำรวจเป็นข้อรายการที่ได้จากการศึกษา

1.3 สร้างแบบสำรวจ

1.4 นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาความตรงของหัวข้อและรายการในแบบสำรวจ

2. แบบประเมินความสมบูรณ์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำไปประเมินความสมบูรณ์ของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาและรวบรวมความรู้จากหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างแบบประเมิน

2.2 กำหนดข้อคำถามในรายการของแบบประเมินทั้งเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร

2.3 สร้างแบบสอบถามและตั้งเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรประกอบด้วยข้อคำถามในด้านเนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน สื่อประกอบการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล จำนวน 18 ข้อ ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตรประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับคู่มือครูจำนวน 7 บทเรียน แผนการสอน 25 แผน แบบทดสอบประจำบทเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน และรายการคำศัพท์

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากเรียนจากหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการทำแบบสอบถามจากหนังสือเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดรูปแบบของคำถามเป็นข้อรายการทั้งหมด 7 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 หมวดคือ ด้านความพอใจ ประโยชน์ และความง่ายของหลักสูตรท้องถิ่น

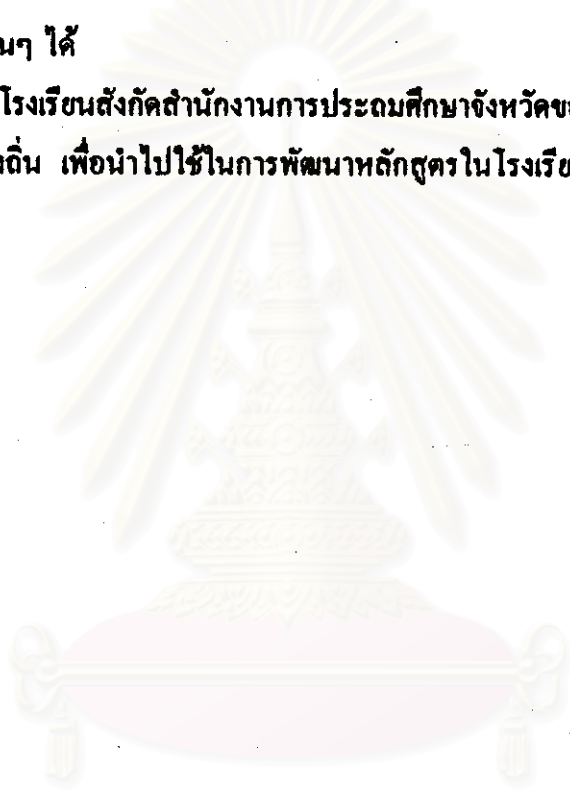
3.3 สร้างแบบสอบถามและตั้งเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ คือ ความคิดเห็นในระดับมาก ปานกลาง และน้อย

3.4 นำความคิดเห็นที่ได้มาหาค่าร้อยละและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย

4. แบบทดสอบสำหรับนักเรียน เพื่อวัดความสามารถในการใช้คำศัพท์และความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวท้องถิ่นหลังจากเรียนจบบทเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบประจำบทเรียนทั้ง 7 บท บทละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 70 ข้อ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งได้นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยงของแบบทดสอบตามวิธีของกูเจอร์ - ริชาร์ดสัน (K-R 20) เกณฑ์ในการให้คะแนนคือ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิด , ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ข้อให้ 0 คะแนน โดยนักเรียนจะต้องได้คะแนนร้อยละ 60 ของคะแนนในแบบทดสอบแต่ละบท จึงจะถือว่าผ่าน ซึ่งตั้งตามเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษากำหนดไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรในรายวิชาอื่นๆ ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้ตามความเหมาะสม
2. ได้หลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและสามารถขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นๆ ได้
3. ช่วยให้ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เห็นแบบวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย